

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 319

van **ADELINE BLANCQUAERT**

datum: 31 januari 2022

aan **WOUTER BEKE**

VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID, GEZIN EN ARMOEDEBESTRIJDING

Actieplan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2020-2025 - Disengagementtrajecten

In het actieplan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden 2020-2025 wordt de volgende actie geformuleerd: "In opvolging van het regeerakkoord worden de bestaande disengagementtrajecten structureel ingebed in de CAW-werking. Concreet wordt deze werking opgezet vanuit het referentie-CAW, in dit geval CAW Limburg." Personen die zijn veroordeeld wegens terroristische misdrijven kunnen via een disengagementtraject werken aan hun re-integratie. Een disengagementtraject dat sociale re-integratie beoogt is een traject op maat van een individu in de aanpak van gewelddadig extremisme dat ingrijpt op meerdere levensdomeinen en werkzame factoren. De timing voor deze actie is 2021, wat inhoudt dat deze actie momenteel afgerond hoort te zijn.

1. Zijn de bestaande disengagementtrajecten nu structureel ingebed in de CAW-werking (CAW: centrum algemeen welzijnswerk)? Indien niet, hoe komt het dat dit momenteel nog niet in orde is?
2. Hoeveel disengagementtrajecten werden de afgelopen 5 jaar opgestart? Waren deze allemaal succesvol?
3. Wie begeleidt deze trajecten?
4. Welke actoren zijn betrokken bij deze trajecten en hoe verloopt deze samenwerking?
5. Hoe wordt bepaald wie er al dan niet deelneemt aan zo'n disengagementtraject?
6. Bieden deze disengagementtrajecten voldoende garantie voor een vlotte sociale re-integratie? Hoe worden deze trajecten geëvalueerd? Zijn er knelpunten bij deze aanpak?
7. Op welke manier passen deze disengagementtrajecten in een bredere aanpak en begeleiding van geradicaliseerde gedetineerden? Welke initiatieven neemt de minister hieromtrent nog en binnen welke termijn?

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhal Demir (439), Wouter Beke (319)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 319 van 31 januari 2022

van **ADELINE BLANCQUAERT**

1. Het inbedden van de bestaande disengagementtrajecten binnen de CAW-werking werd gerealiseerd. Concreet houdt dit in dat 3,5 VTE (de consulenten) werd toegevoegd aan de erkenning van CAW Limburg en aan de reguliere subsidie-enveloppe van CAW Limburg. Daarnaast is het consulententeam versterkt met een extra VTE voor de periode 15/12/2021-14/12/2024.
2. De afgelopen 5 jaar werden 87 trajecten opgestart.
Binnen de consulentenwerking wordt een begeleiding als succesvol gedefinieerd wanneer een gedetineerde zich engageert tot het opstarten van en participeren aan een intensief begeleidingstraject waarin er gewerkt wordt aan vooropgestelde gezamenlijk afgesproken doelen. Wat dat betreft zijn alle aangemelde gedetineerden, op 1 persoon na, ingegaan op het begeleidingsaanbod.
Voor de overgrote meerderheid van de trajecten kunnen we stellen dat er positieve resultaten zijn bereikt op de gestelde doelen. Hierbij kunnen we geen uitspraak doen over houding en (crimineel) gedrag na de begeleiding wanneer een persoon terug in vrijheid is gesteld.
3. De consulenten disengagement, die medewerkers van het CAW Limburg zijn, begeleiden deze trajecten.
4. Werken aan disengagement gebeurt vanuit een multi-agency-benadering. Er kunnen dus diverse actoren betrokken zijn bij een traject. De gevangenisdirecteur organiseert voor elk dossier dat wordt opgevolgd in het kader van radicalisering, een casusoverleg. Hierbij worden zowel justitiële actoren als een vertegenwoordiging van de hulp- en dienstverlening betrokken. De finaliteit van het lokaal casusoverleg is het uitwerken van een veilig en effectief detentie- en re-integratietraject voor de betreffende gedetineerde. Op basis van de vastgestelde noden en risico's wordt er ingeschat welke begeleiding het best geplaatst is. Dat kan een specifieke begeleiding door een consulent disengagement zijn (CAW Limburg), een integrale begeleiding door een trajectbegeleider van Justitieel Welzijnswerk (CAW), een tweedelijsbegeleiding door een centrum geestelijke gezondheidszorg of een andere dienst. Daarnaast kunnen er initiatieven genomen worden op vlak van onderwijs, tewerkstelling, sport of cultuur (mogelijke partners: de moslimconsulenten van de gevangenis, VDAB, VOCVO, De Rode Antraciet, Moderator, Arktos, Tandem, groep Intro, ...). Het is eveneens mogelijk om familie of andere personen uit de omgeving van de gedetineerden en die een positief effect op het traject kunnen hebben, te betrekken. Tijdens de detentie komt het casusoverleg op systematische basis samen om de afspraken te evalueren.
5. De effectieve inzet van de consulenten disengagement is gebaseerd op een lijst van gedetineerden, die opgevolgd worden volgens de bijzondere instructies extremisme van het DG EPI. Het gaat hier om alle gedetineerden die opgenomen zijn in de gemeenschappelijke gegevensbank van het OCAD. Het streven is om elke persoon binnen deze doelgroep pro-actief en aanklappend te benaderen met het oog op het opstarten van een disengagementstraject. Indien er prioriteiten moeten gesteld worden, gebeurt dit gezamenlijk met de betrokken actoren op het casusoverleg.

6. Werken aan sociale re-integratie is werken volgens de principes van maatwerk binnen een netwerk. Door het samenwerkingsmodel en de aanklappende aanpak kan de re-integratie zo goed als mogelijk voorbereid worden tijdens detentie. Hoe eerder hieraan kan gestart worden met alle relevante en noodzakelijke hulp- en dienstverlenende partners, die elk vanuit hun expertise een bijdrage leveren, hoe groter de kans op een vlotte sociale re-integratie. Daar waar er reeds vroeg in detentie probleemstellingen bepaald en noden opgepikt worden en vervolgens effectief op de verschillende levensdomeinen actie ondernomen wordt, stijgt de kans op continuïteit van de geboden hulp –en dienstverlening zowel in als na detentie. Op deze wijze vergroot de kans op een vlotte re-integratie, met andere woorden “buiten begint binnen”. Trajecten worden geëvalueerd op casusniveau met de betrokken gedetineerde én de partners betrokken op het dossier, en dit zowel op casusoverleg binnen detentie als op LIVC’s buiten detentie.

Afhankelijk van de beslissing van de strafuitvoeringsrechtbank wordt de begeleiding na detentie verdergezet, al dan niet bij dezelfde dienst. Wanneer de strafuitvoeringsrechtbank een traject tot disengagement in de voorwaarden opneemt, zorgen de justitiehuizen voor een multidisciplinair aanbod via hun externe partner Ceapire. Om de overgang naar het post-penitentiair traject goed op te volgen wordt het justitiehuis reeds betrokken tijdens de laatste fase van de detentie. Tegelijk kunnen de consultants disengagement in de aanpak van radicalisering tot 6 maanden na detentie nazorg bieden. Tot slot kan het lokaal bestuur een LIVC organiseren.

In 2018 werd een onderzoek uitgevoerd door het Steunpunt WVG (EF15: disengagement geradicaliseerde gedetineerden: beschrijving en evaluatie praktijk) waarin de disengagementstrajecten positief werden beoordeeld. Daaruit volgde onder andere de beslissing om de consultants in de aanpak van radicalisering regulier in te bedden in de CAW-hulpverlening.

Net zoals andere gedetineerden ervaart ook deze doelgroep grote problemen bij het vinden van betaalbare huisvesting, hulp bij veelvuldig aanwezige psychische problemen, toegang tot de arbeidsmarkt, het vermijden van verder afglijden naar armoedeproblematieken.

7. De actie omtrent de disengagementstrajecten situeert zich in een ruimer beleidskader, zijnde het goedgekeurde actieplan ter preventie van gewelddadige radicalisering, extremisme, terrorisme en polarisatie. De Vlaamse Regering wil met dit actieplan in de eerste plaats voorkomen dat personen radicaliseren en signalen van gewelddadige radicalisering zo vroeg mogelijk detecteren. Dit actieplan loopt gedurende de periode 2020-2024 en kan terug gevonden worden via volgende link [Beleid | Portaal Preventie Gewelddadige Radicalisering en Polarisering \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/Beleid-Portaal-Preventie-Gewelddadige-Radicalisering-en-Polarisering).

Daarnaast bevat dit actieplan nog tal van acties die kaderen in een brede aanpak van radicalisering. Zo wordt momenteel een samenwerkingsakkoord met de federale staat ontwikkeld zodat artikel 458ter Sw toepasbaar wordt tijdens detentie, wat meer mogelijkheden geeft tot gegevensuitwisseling tussen hulpverlening en justitie. Daarnaast werd onderzocht of de werking van de LIVC kan doorgetrokken worden tijdens het begin en het einde van de detentie in functie van de continuïteit van de opvolging en begeleiding. Een ontwerp van deze zogenaamde penitentiare integrale veiligheidscellen radicalisering (PIVC) werd opgesteld door Vlaanderen en zal binnenkort interfederaal besproken worden. Vervolgens zullen we een aantal proefprojecten uitrollen om mits een positief verloop deze nieuwe werking in te bedden in de verschillende gevangenissen.